

O govorima otoka Paga II

(Silvana Vranić: *Govori sjeverozapadnoga makrosustava na otoku Pagu*, 2. MORFOLOGIJA. Rijeka: Matica hrvatska Ogranak Novalja, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2011, 235 str.)

Kada je 2002. godine izašla knjiga *Govori sjeverozapadnoga makrosustava na otoku Pagu 1. Fonologija*, njezin je naslov najavio nastavak dijalektoloških istraživanja na sljedećoj jezičnoj razini – morfologiji. Autorica Silvana Vranić u *Govorima sjeverozapadnoga makrosustava na otoku Pagu, 2. Morfologija* otvara novo poglavlje dijalektološke lingvistike u kojemu se na temelju vlastitih izvornih terenskih istraživanja analiziraju gramatičke kategorije imenica, glagola, pridjeva, zamjenica i brojeva, njihove morfološke i prozodijske alternacije te akcenatski tipovi imenica, glagola i pridjeva u govorima sjeverozapadnoga makrosustava na otoku Pagu.

Uvod je u *Morfologiju* kratak i služi kao podsjetnik na relevantnu klasifikaciju paških govora iznesenu u *Fonologiji* (tri tipa govora unutar kojih su razvrstana četiri mikrosustava ili četiri skupine govora: mikrosustav govora Novalje, govora Stare Novalje, govora Luna i njegovih zaselaka kao sjeverni tip, mikrosustav govora grada Paga i govora Košljuna s mikrosustavom govora Metajne, govora Zubovića i govora Kustića kao južni tip te mikrosustav govora Kolana, govora Mandri i govora Šimuna kao treći, interferentni tip koji je dijelom podudaran sa sjevernim, a dijelom s južnim tipom govora), teorijsko-metodološki ute-

meljenu na opisima fonoloških jezičnih značajka koje te govore čine dijelom rubnoga poddijalekta ikavsko-ekavskoga dijalekta čakavskoga narječja. Autorica polazi od pretpostavke da bi i klasifikacija tih govora prema morfološkim kriterijima mogla biti uvelike podudarna s podjelom na razini fonologije pa su u prvome redu istraživani reprezentativni idiomi četiriju mikrosustava (Novalja, Pag, Metajna, Kolan) unutar utvrđene klasifikacije triju tipova govora, a tek razlikovno i ostali govori unutar njih.

Knjiga ima ukupno 235 stranica, a do 223. stranice teče stručna dijalektološka analiza koja počinje s imenicama, a završava s glagolima. Tekst je raspoređen u četiri glavna poglavlja: *Imenice* (str. 9–97), *Zamjenice i brojevi* (str. 99–111), *Pridjevi* (str. 113–134) i *Glagoli* (str. 135–223), oblikovana na jednak način: jezična se građa predočuje morfološki, a zatim i morfonološki – glasovno i naglasno. U prva su tri poglavlja prikazani sklonidbeni modeli i paradigme imenskih riječi (imenica, zamjenica, pridjeva, brojeva i priloga nastalih od pridjeva), a u četvrtom su poglavlju prikazani spregovni modeli i paradigme u promjeni glagola.

Flektivne vrste (sklonidbene ili spregovne) i nastavačne paradigme utemeljene su na jezičnim činjenicama i potkrijepljene oprimjerenjima iz korpusa obrađivanih paških govora.

Dva su najveća poglavlja knjige *Imenice* i *Glagoli*. U sklopu obradbe imenica u govorima se sjeverozapadnoga makrosustava na otoku Pagu razlikuju tri sklonidbene vrste: *a*, *e* i *i* za koje se donosi distribucija nastavaka prema rodovima i za svaki tip govora pojedinačno uz akcen-

tuirane primjere; slijede zasebno izdvojene nepravilne imenice, zatim morfološke alternacije i distribucija alternativnih nastavaka. Vodeći se recentnim raspravama o pojedinim govorima i suvremenom literaturom tematski vezanom za akcentologiju, autorica kao kriterij podjele naglasnih tipova imenica (i promjenjivih riječi općenito) izdvaja mjesto (čime se razlikuju tipovi) i vrstu naglasaka (čime se razlikuju podtipovi) pa se u sjeverozapadnim paškim govorima imenice klasificiraju u tri naglasna tipa, a svaki od triju naglasnih tipova prikazuje se prema istim metodološkim načelima tekstovne organizacije građe i njezina opisa – posebno za svaki govor unutar svake imeničke vrste i za svaki rod. U zaključku o imenicama potvrđuje se podjela govora u tri tipa i na morfološkoj razini te se donose podudarnosti i različitosti u značajkama južnoga, sjevernoga i interferentnoga tipa govora unutar sjeverozapadnoga makrosustava na otoku Pagu.

Istom se metodologijom obrađuju glagoli u posljednjemu poglavlju: donose se gramatičke kategorije broja, lica (prvo, drugo, treće za prezent, prvo i drugo za imperativ), vremena (sadašnje, prošla, buduća), djelomice načina (imperativ, kondicional), stanja (aktiv, pasiv) i vida. U sklopu opisa glagola u sjeverozapadnome makrosustavu na otoku Pagu razlikuju se tri tipa prezentskih obličnih nastavaka, a izdvajaju se i glagoli koji se sprežu prema izdvojenim pravilima. Takvu klasifikaciju podržavaju i naglasni tipovi glagola koji, dakle, slijede podjelu glagola prema prezentskim nastavcima.

Iako knjiga *Govori sjeverozapadnoga makrosustava na otoku Pagu, 2. Morfolo-*

gija, kao i njezina prethodnica *1. Fonologija*, zahtijeva pozornoga čitača – poznavatelja struke, sam je tekst neopterećen jezičnopovijesnim i teorijsko-metodološkim objašnjenjima; on je, naime, strukturiran kao čvrsta, visokoobjektivizirana i sintetizirana gramatička cjelina, ali s druge strane nije ni lišen dodatnih pojašnjenja i navoda jezičnopovijesnoga slijeda koji se nalaze u iscrpnim bilješkama. Ovo je djelo bogato vrelo sinkronijskoga morfološkog opisa paških govora, ali i bogato nalazište jezičnih podataka koji nadilaze opise zadanoga govornog područja. U metodološkome smislu, knjiga Silvine Vranić moderan je koncept sintetsko-ga prikaza dijalektološke građe utemeljena na vlastitim istraživanjima, analizama i zaključcima uz primjenu i (pre)oblikovanje recentnih pristupa u teoriji i klasifikacijama, i kao takva vrijedan je pomak u dijalektološkim istraživanjima.

Irena Miloš